

DE REFORMATIE

WEEKBLAD TOT ONTWIKKELING VAN HET GEREFORMEERDE LEVEN

DIE OWE JEUGD VERNIEUWT ALS EENS ARENDS PSALM 103:7

Onder redactie van **Dr. K. Schilder, Dr. C. Tazelaar en Prof. Dr. J. Waterink**

Medewerkers: Dr. H. A. van Andel, Solo; Dr. R. E. van Arkel, Utrecht; Dr. Henry Beets, Grand Rapids; Dr. C. Bouma, 's-Gravenhage; Dr. K. Fernhout, Vreeland; Prof. Dr. F. W. Grosheide, Amsterdam; Prof. Dr. T. Hoekstra, Kampen; Dr. G. Keizer, De Steeg; Dr. B. A. Knoppers, Amsterdam; Dr. C. Lindeboom, Amsterdam; Dr. S. O. Los, 's-Gravenhage; Dr. J. W. Marmelstein, Amsterdam; Dr. F. C. Meijster, Rotterdam; G. Meima, Groningen; Dr. A. Ringnalda, Soerabaja; Dr. J. C. Rullmann, Wassenaar; J. Strikwerda, Dordrecht; Dr. J. Thijs, Zwolle; Dr. J. Veldkamp, Hilversum; Prof. Dr. D. H. Th. Vollenhoven, Amsterdam; Dr. J. de Vries, Tilburg; Dr. J. D. Wielinga, Franeker; Mr. J. A. de Wilde, 's-Gravenhage.

Stukken voor de Redactie zende men aan den secretaris der Redactie:

Dr. C. TAZELAAR, 2e Const. Huygensstr. 77, Amsterdam.

Drukkers-Uitgevers:

OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes
Tel. No. 58 — Postrekening No. 36000.

Abonnement: f. 2.50 per halfjaar bij vooruitbetaling.
Voor 't Buitenland f. 7.50 en voor Ned-Indië f. 6.— per jaar.
Advertentiën: 25 ct. p. regel. — Losse nummers f. 0.15.

INHOUD: Hoofdartikel: Nieuwe methoden van Schriftverklaring. IV. — Uit de Schrift: De deur der wereld valt vanzelf in 't nachtslot. (Openb. 9: 6.) — Kerkelijk Leven: De eerste consequentie van het geloof aan „het vierde geloof“. Onze overbelasting. Moeten dit onze gereformeerde voorgaanden worden? Een Amerikaansche stem over het Congres van Londen. — Zending en Evangelisatie: Evangelisatie-motieven uit de werken van Mevr. Bosboom-Toussaint. — Rondom het Zakenleven: Speculatie. IV. — Pop. Wet. Schetsen: Het Chuliasme en het Oude Testament. XXIX. — Muz. Kroniek: Marco Enrico Bossi. — Uit de Historie: Een echte Amsterdamsche jongen. — Perschoonw. — Kerknieuws.

HOOFDARTIKEL

Nieuwe methoden van Schriftverklaring. IV.

Wij eindigden verleden week met te zeggen, dat de vormhistorische school ook ons plaatst voor het vraagstuk van den vorm der Bijbelboeken. We mogen onzerzijds dadelijk toegeven, dat de inhoud van de openbaring Gods de hoofdzaak is; de inhoud heeft den vorm van nood en ook die vorm verdient onze aandacht.

Nu kunnen we terstond opmerken, dat, afgedacht van de bezwaren, die we reeds in een vorig artikel ter sprake brachten, om verschillende principiële en praktische redenen de oplossing van de vormhistorische school de onze niet kan zijn. Deze richting, die de historische school poogt te verdringen, vraagt het historisch onmogelijke. Het is onmogelijk, dat in den korten tijd, die er ligt tusschen het tijdstip, dat onze evangeliën in de kerk bekend bleken, we mogen dat op ongeveer 100 na Christus stellen, en het sterven en de opstanding van Christus, dus in ongeveer zeventig jaren een historisch proces heeft plaats gegrepen, als deze school wil aannemen. Het is uitgesloten, dat evangeliën, die binnen een menschenleefduur op de door deze school aangegeven wijze zouden zijn ontstaan, algemeen als geloofwaardig waren aanvaard.

Daar zijn ook andere dingen. We hebben den naam van Dibelius genoemd. Deze geleerde, ongetwijfeld een man van betekenis, schreef een verklaring van den brief van Jacobus en poogde ook daarbij de vormhistorische methode toe te passen. En dan komt hij tot het resultaat, dat deze vermanende brief den vorm van de vermaning of paraenese heeft. Maar, zoo vraag ik, wat zou men dan anders willen? Zal niet iedereen, waar ook, die vermaant, zijn vermaningen den vorm van een vermaning geven en zal die vorm niet ongeveer overal dezelfde zijn? Is het dan wonder, dat de brief van Jacobus in zijn vorm met andere soortgelijke geschriften overeenstemt?

Maar zwaarder wegen de principiële bezwaren. De gedachten der vormhistorische school zijn niet te verbinden met het beginsel, dat de Schrift is het Woord Gods. Immers een grooter of kleiner deel van de Evangeliën wordt in elk geval buiten de Goddelijke openbaring gesloten, gesteld dat men nog openbaring aanvaardt.

Maar de vorm. De vorm der Bijbelboeken is niet onverschillig. Wanneer God Zijn Woord geeft, dan moeten we aannemen, dat Hij het geeft in zulk een vorm, als waardoor de inhoud het best tot zijn recht komt. Laat mij in het kort aan twee voorbeelden laten zien, wat dat inhoudt.

Onze Zaligmaker zelf heeft niet één letter schrifts achter gelaten. Hij riep Zijn apostelen en tot het werk van die apostelen behoorde ook het schrijven van de Evangeliën. Maar wat zijn die evangeliën. Geen levensbeschrijvingen, geen geregeld verhalen van de lotgevallen van den Heere Jezus Christus. De apostelen hebben gepredikt, dat Jezus de Messias was, de Zoon van God en ze hebben het opgeteekend gelijk ze het predikten. Er is dan ook maar één evangelie, maar het is door meer dan één opgeteekend. Wij spreken dan ook van het heilig evangelie naar of naar de beschrijving van Mattheus, Markus, Lukas, Johannes. Door

dezen vorm komt het evangelie ook tot ons als prediking. Het is ook door zijn vorm een woord Gods, dat ons afroept van de zonde en noodigt tot Christus.

Van de brieven geldt op ietwat andere wijze hetzelfde. Laat dat ons tweede voorbeeld zijn. Paulus richt niet tot de Romeinen een betoog over de gerechtigheid des geloofs, tot de Galaten over de afschaffing van de Mozaïsche wet voor den Christen, maar de apostel schrijft brieven, naar aanleiding van concrete kwesties, die in de gemeenten zijn gerezen. En al wat hij schrijft, draagt dus ook het zeer concrete karakter. Het gevolg van dezen vorm is, dat de oplossingen door Paulus gegeven al het abstracte missen, midden in het Christelijk leven staan. Zoo komen door den vorm de dingen vlak bij ons.

Ook in den vorm van de Heilige Schrift openbaart zich de veelvuldige wijsheid Gods en de uitlegging van de Schrift heeft daarmede rekening te houden.

We kunnen thans echter niet verder op dit punt ingaan en willen nu ten slotte nog spreken over een andere nieuwe methode van Schriftverklaring.

Ik kan deze methode niet door één naam, één woord karakteriseren. Maar ik kan ook zeggen, dat hier nog duidelijker dan bij de vormhistorische school verzet aan den dag treedt tegen de zuiver historische methode.

De historische school was erg hang voor dogmatiek en filosofie. Men wilde op zijn hoogst een Bijbelsche dogmatiek of Bijbelsche theologie, waarin men dan de gedachten der Bijbelschrijvers in systeem poogde te brengen. Maar zelfs die Bijbelsche theologie — waartegen ook onzerzijds zeer gewichtige bezwaren bestaan — is ten slotte prijsgegeven. Men bepaalde er zich louter toe historisch het ontstaan van boeken en gedeelten daarvan na te gaan en den inhoud te verklaren door hem te zien in zijn eigen tijd.

Maar nu is er in de laatste jaren zooal niet voorliefde voor de dogmatiek, als systematische theologie, dan toch voor de filosofie gekomen. Men heeft op het nauwkeurigst — ook experimenteel — onderzocht de wijze, waarop we tot kennis komen. Het denken zelf is tot voorwerp van het denken gemaakt als vroeger nooit te voren. Grote geleerden hebben met een niets ontziende kritiek de werkzaamheid van hun eigen geestesleven onderzocht en men meent tot vaste resultaten te zijn gekomen. Nieuwere wijsgeeren, ik noem hier met name Husserl en Heidegger hebben de aandacht getrokken niet alleen van de menschen, die zich gewoonlijk met wijsgeerige vraagstukken bezig houden, maar ook van vele anderen, ook van de uitleggers van het Oude en Nieuwe Testament.

Toen is deze conclusie getrokken die eigenlijk zeer voor de hand ligt. Als het denken zoo en zoo verloopt dan moet ook het denken van Jesaja, Paulus, Johannes op dezelfde manier zijn toegegaan. Want het denken is bij alle menschen hetzelfde. Was het denken niet steeds hetzelfde, dan was er geen verstaan, geen verkeer mogelijk tusschen menschen. Ik mag dan de regels, volgens welke het denken thans verloopt, terugprojecteeren en dat geeft mij een merkwaardig inzicht in de wijze, waarop de Bijbelschrijvers hebben gewerkt.

Ik kan nog een stap verder gaan. Ik kan de vraag stellen, heeft Paulus geweten, wat hij deed. Dacht hij bewust, schreef hij bewust naar de regels die wij thans aannemen. Of liever, dacht hij bewust in de vormen van zijn tijd. Men weet natuurlijk wel, dat Paulus de wijsbegeerte van Heidegger niet gekend heeft. Maar als, om daar nu maar bij te blijven, de theorie van Heidegger de juiste is, dan kan, dan moet het denken van Paulus in het licht van die theorie worden gezien en dan mag met die theorie op Paulus kritiek worden uitgeoefend, stel dat het bleek, dat Paulus naar andere regels meende te moeten denken.

Dit laatste is echter de hoofdzaak niet. Hoofdzaak is, dat men zoo overtuigd is van de waarheid van eigen stelsel, dat men met een stel begrippen aan het uitleggen gaat en den inhoud

der Schrift in eigen schema wringt. Hier is dus juist het omgekeerde van de historische methode. Daar een pleiten voor onbevooroordeeldheid, hier een beginnen met een heel systeem in de gedachte, dat dit systeem of ook in den Bijbel te vinden moet zijn of dat de inhoud des Bijbels er in past.

Nu is het volstrekt niet zóó, dat deze methode alleen door modernen of door volgelingen van een of anderen wijsgeer wordt toegepast. Ik zou durven zeggen, dat ze meer en meer aan invloed wint. Telkens treft men boeken aan, waarbij men aan den opzet, aan de wijze waarop 'texegetische' vraagstuk gesteld wordt merkt, dat de schrijver welbewust bepaalde omschreven eigen gedachten in de Schrift wil vinden of haar aan die gedachten wil toetsen. De uitlegging heeft dan een ander karakter gekregen, ze is feitelijk systematische wetenschap geworden.

In ons laatste artikel zien we D.V., hoe over deze methode te oordeelen is en of er ook voor ons iets uit valt te leeren.

F. W. GROSHEIDE.

UIT DE SCHRIFT

De deur der wereld valt vanzelf in 't nachtslot.

En in die dagen zullen de menschen den dood zoeken en zullen dien niet vinden, en zij zullen begeeren te sterven en de dood zal van hen vlieden. Openbaring 9: 6.

Het laatste bijbelboek, de Openbaring van Johannes, verbaast ons toch wel wat door het vreemd-klinkend woord, dat in de uiterste dagen, als het hier beneden recht een hël wezen zal, de menschen den dood zullen zoeken, maar hem niet zullen vinden. Iemand schreef onlangs, dat de bijbel slechts twee zelfmoordenaars kende. Nu, dat is te weinig geteld. Maar eigenlijk vergaat ons het tellen: hier is immers een algemeene wil-tot-zelfmoord? En die wil is van de daad niet wezenlijk te isoleren.

Reeds hierom verwondert ons dit woord.

Maar er is nog iets, dat ons opvalt. Ze zullen den dood niet kunnen vinden....

Hij is anders gemakkelijk genoeg te inviteeren, zou men zoo zeggen; vooral de euthanasie behoort volgens sommige eschatologen tot de techniek der laatste dagen.

Maar diepen en toch weer eenvoudigen zin krijgt dit bijbelwoord voor ons, als wij het zóó lezen: de menschen zullen toegeven, dat de wereld onder hun handen geen kosmos, maar een chaos, geen hemel, doch een hël geworden is. Zij zullen er met een ruk uit willen; maar zij zullen niet kunnen. Want er is — en ineens ontdekken ze dat — er is vergelding in de wereld, er is een strak recht, dat zijn sterken arm dadelijk paraat heeft om te verhinderen, dat de menschen hun feestmaal verlaten, als ze onooglijk geworden is. De hël op aarde zal dat zijn: er gebeurt niets bijzonders, er komt niets katastrofaals; alleen maar: het leven smaakt niet meer, alles doet zeer, en er ligt een zware druk op zinnen en zintuigen: men kan er niet uit, alle poorten zijn dicht in het doodenhuis.

Een mooi thema voor Dostojewski, die tekst uit Openbaring. Maar ons legt hij de vraag voor: of wij niet willen leeren.

Of wij dit ééne willen leeren, dat wij het meestal in onze voorstelling tot nâ den „jongsten dag“ verschoven woord: „bergen, valt op ons, en heuvelen, bedekt ons“ zouden willen halen binnen den kring van dit aarde-leven, binnen den kring van dit ons tijdelijk bestaan.

Als wij dat wanhoopswoord van daareven altijd maar blijven rekenen tot de schrikkelijke dingen, die men hooren zal, als eenmaal daar de rechterstoel van Christus „op de wolken“ staat, och,